

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף א' לפיתוח פדגוגי
תכניות לימודים ייחודיות

שם ביה"ס/המוסד: בית חינוך תיכון ע"ש ישראל גילי
שם התכנית הייחודית: משפט וממשל
תחום הדעת: מדעי החברה
מספר יחידות הלימוד: 5
סמל מוסד: 441030

הצעה לתכנית לימודים ייחודית
משפט וממשל (5 יח"ל)

בית חינוך תיכון גילי, כפר סבא

הצעה לתכנית לימודים ייחודית

משפט וממשל (5 יח"ל)

בית חינוך תיכון גלילי, כפר סבא

1. תיאור מאפייני בית הספר והסביבה החברתית-תרבותית שלו
בית חינוך תיכון גלילי בכפר סבא מדגיש ערכים אזרחיים-דמוקרטיים, ציוניים ישראלים ויהודיים ובמסגרת זו מעמיד לעצמו יעדים פדגוגיים וערכיים מתאימים. בית הספר פועל להטמעת ערכים ועקרונות דמוקרטיים הכוללים סובלנות, כבוד הדדי, קבלת האחר, שוויון, חירות ומכלול זכויות אדם ואזרח. במקביל, בית הספר שם לו למטרה לעודד את התלמידים למעורבות חברתית ואזרחית נרחבת, פעילה וכזו שהופכת לחלק מאישיותו של התלמיד. כמו כן, בית הספר מבקש לטפח אצל הלומדים סקרנות, חשיבה עצמאית וביקורתית, ולפתח אצלם יכולות ומיומנויות חשיבה גבוהות שתאפשרנה להם לרכוש במהלך חייהם ידע חדש תוך הפעלת שיקול דעת, יצירתיות וביקורתיות.

בית חינוך תיכון גלילי הוא בית ספר תיכון בכפר סבא שהוקם בשנת 1988. בבית הספר שלוש שכבות בהן 7 כיתות י', 8 כיתות יא' ו-7 כיתות יב'. בסך הכל לומדים כיום בבית הספר כ-645 תלמידים ותלמידות, המגיעים לבית הספר מהעיר כפר סבא. אוכלוסיית בית הספר מגוונת, למרות שניתן לומר כי רוב התלמידים מגיעים מרקע סוציו-אקונומי בינוני-גבוה, מספר התלמידים שמצבם הכלכלי קשה גדל משנה לשנה.

בבית הספר לומדים, מלבד מקצועות הליבה, במספר מגמות. המגמות הייחודיות הן - כדורעף, אמנות, מוסיקה, מנהיגות ומדעים רב תחומית ובנוסף לומדים פיסיקה, כימיה, ביולוגיה, מדעי המחשב, פסיכולוגיה, כלכלה, מחשבת ישראל, תנ"ך וכן משפטים וקרימינולוגיה (במסגרת התכנית הייחודית חברה ומשפט) ועוד.

בכל שכבה כיתת מדעים וכיתות תלמידים חזקים לצד תלמידי מב"ר ותלמידים התואמים תלמידי מב"ר ומקבלים תמיכה מיוחדת.

2. סיבות והנמקות לפיתוח התכנית וייחודיות התכנית מול תכניות קיימות

בית חינוך תיכון גלילי מבקש כאמור להדגיש ערכים אזרחיים, ציוניים ויהודיים ובמסגרת זו פועל להטמעת ערכים ועקרונות דמוקרטיים ומעודד את התלמידים למעורבות חברתית ואזרחית פעילה. לכך מתווספת שאיפתו של בית הספר לטפח מצוינות בקרב התלמידים, לאפשר להם בחירה מגוונת במקצועות הלימוד ולהשביח את דרכי ההוראה בבית הספר. לפיכך, תכנית ייחודית של משפט וממשל בבית הספר נראית התפתחות טבעית של הערכים, החזון והזהות הבית ספרית.

התכנית הייחודית של משפט וממשל תעסוק בראש ובראשונה בנושאים שעל סדר היום הציבורי, תוך ניצול תחומי המשפט המגוונים על מנת להקנות ללומדים כלים לבחינת העולם בו הם חיים, לגיבוש עמדות ולאקטיביות חברתית ואזרחית. אנו מאמינים כי עיסוק בנושאי המשפט בהקשר הפוליטי, החברתי והאזרחי, תוך הבנה מבוססת וניתוח מעמיק של המציאות הישראלית היומיומית המורכבת, יתרום

להפנמת ערכים דמוקרטיים, לגיבוש זהות ולהגברת המעורבות וההשתתפות של הלומדים בחיים האזרחיים במדינה ובקהילה.

המוטיבציה לבניית תכנית זו החלה ביוזמה של הלומדים את התכנית חברה ומשפט, שהצלחתה הביאה לבקשה להרחיב את הלימוד בתחומי המשפט למגמה בהיקף של 5 יחידות לימוד. הכוונה היא לאפשר את קיום שני המסלולים במקביל, כאשר תכנית משפט וממשל (5 יח"ל) תיפרס על פני השנים י', יא' ויב' ואילו תכנית חברה ומשפט (2 יח"ל משפטים + 2 יח"ל בכלכלה או בקרימינולוגיה + 1 יח"ל עבודה), תיפרס על פני השנים יא' ויב'.

בין הסיבות להחלטת בית הספר לבנות את תכנית הלימודים הייחודית הזו, ניתן למנות גם את העניין הרב שמגלים תלמידים בסוגיות של חוק, משפט והתנהגות פלילית וזאת הן במסגרת שיעורים במקצועות כמו אזרחות, מחשבת ישראל, היסטוריה וכן במסגרת פעילויות חברתיות רבות ושונות הנערכות בבית הספר ובשיעורי חינוך. חוג משפטים שמועבר בבית הספר לתלמידי כיתות י' במסגרת חוגי העשרה, יוצר שיח בנושא לימודי משפטים. במשוב שהועבר נשאלו התלמידים, כיצד המקצוע שינה את נקודת המבט שלהם והתברר כי הם הביעו עניין רב בסוגיות חוקיות-אקטואליות ורצון להרחיב את העיסוק בנושאים אלה. ניכר כי ישנה התעניינות רבה בתחומים הללו בקרב התלמידים. אנו מאמינים כי התכנית תתרום במידה רבה להגברת המוטיבציה של התלמידים ובהתאמה גם להעמקת הלמידה ושיפור דרכי ההוראה.

3. היקף השעות ומספר יחידות הלימוד של התכנית (מספר שעות ההוראה יהיה כפי שמוגדר להוראת יחידות לימוד, כלומר 90 שעות ליחידה)
 תכנית הלימודים במשפט וממשל תהווה 5 יחידות לימוד. כל יחידה 90 שעות (סה"כ 450 שעי').

שנת הלימוד	שעות	תכנים	
כיתה י'	150	על סדר היום הציבורי - דילמות של משפט וממשל	<ul style="list-style-type: none"> ◀ נורמות משפטיות, תפקידי המשפט ◀ דילמות של צדק, משפט וממשל ◀ מנהיגות - מיהו מנהיג, סדרת עמידה מול קהל ודיבור בציבור
כיתה יא'	170	סדר היום המשפטי בישראל - הפן הפלילי	<ul style="list-style-type: none"> ◀ המערכת המשפטית הישראלית ◀ מסמכי מקור משפטיים ◀ חטיבת המשפט הפלילי: עבירות, ענישה, מעצרים
כיתה יב'	130	סדר היום המשפטי בישראל - הפן האזרחי והאתי	<ul style="list-style-type: none"> ◀ חטיבת המשפט האזרחי: חוזים, עבודה, צרכנות, טכנולוגיה ◀ משפט חוקתי בציבוריות הישראלית ◀ עריכת דין ושפיטה

4. הצגת כותבי התכנית ושותפיה ותיאור כישוריהם ואפיוניהם של המורים העתידיים ללמד בתכנית

עו"ד אפרת לב ת.ז. 022575856. בעלת תואר שני במשפטים מביה"ס למשפטים קרדוזו בניו יורק, ארה"ב (2000) ובעלת תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב (1995). בנוסף, בעלת תואר ראשון במינהל עסקים וביחסים בינלאומיים מהאוניברסיטה העברית ובעלת זכאות לתואר שני בלימודי דמוקרטיה בין תחומיים באוניברסיטה הפתוחה. עורכת דין, חברה בלשכת עורכי הדין בישראל מאז 1996. עסקה בתחומי משפט מגוונים במוסדות בנקאיים וכן כשותפה במשרד עצמאי. בעלת תעודת הוראה ומורה בבית חינוך תיכון גלילי למשפטים, אזרחות, קרימינולוגיה וניהול עיסקי.

שי גלבע ת.ז. 061014288, בעל תואר שני במדע המדינה - התמחות במנהיגות ציבורית ופוליטית מטעם אוניברסיטת תל אביב ומרכז רבין לחקר ישראל (2010), תעודת הוראה באזרחות ובמחשבת ישראל

מאוניברסיטת תל אביב (2008), תואר ראשון בתכנית "אופקים" באוניברסיטת תל אביב להכשרת מורים מצטיינים בהוראת מחשבת ישראל והיסטוריה של עם ישראל (2008). בוגר קורס מנחים פדגוגים מטעם מכון ברנקו וייס לטיפול החשיבה ולומד כעת קורס רכזים פדגוגים באוניברסיטה הפתוחה. מחנך, מורה לאזרחות, היסטוריה, מחשבת ישראל והרכז הפדגוגי של בית הספר, בנוסף מדריך ארצי ומורה מורים בהטמעת חינוך לחשיבה ולמידה בדרך החקר מטעם המזכירות הפדגוגית במשרד החינוך.

5. תיאור קהל היעד (התלמידים) של התכנית

התכנית מיועדת לתלמידים בעלי נתונים גבוהים בתחומי מדעי החברה ובמקצועות רבי המלל/ההומניסטיקה. מדובר בתלמידים בעלי מודעות אזרחית ורצוי גם ניסיון במעורבות חברתית כלשהי. נדרשת רמה גבוהה של ניתוח והבנת טקסטים וכן חשיבה ביקורתית.

התלמידים יבחרו במגמה זו מרצונם החופשי ויהיו בעלי מוטיבציה גבוהה. התכנית מאפשרת להם בחירה בין הרחבה בתחום של חברה, עבריינות ואכיפה או בתחום של כלכלה, שוויון וצדק, לפי תחומי העניין שלהם, כישוריהם ויכולותיהם.

6. התפיסה הרעיונית של התכנית

בלב התפיסה הרעיונית של התכנית מצוי הקשר וההשפעה ההדדיים בין המשפט לבין הממשל במדינת ישראל. במוקד התכנית נדונים לעומק נושאים שעל סדר היום הציבורי, כאשר הידע הנרכש בתחום המשפט משמש את התלמידים על מנת לגבש עמדתם ולהתייחס באופן מושכל למציאות הגועשת.

התוכנית בוחנת כיצד המציאות הפוליטית והמשפטית בישראל שלובות זו בזו, ועושה שימוש בכלים משפטיים בסיסיים על מנת לנתח התרחשויות ואירועים במרחב הציבורי-פוליטי, הקשורים לתחום המשפט המגוון. בחינת המציאות הדינמית מלווה בנייתו ערכים ופרדיגמות משפטיות, כך שהלימוד מעודד הצפה של דילמות ערכיות, משפטיות, ציבוריות ואזרחיות שונות ומאפשר ללומדים לנתח את אותה מציאות באמצעות כלים שיוקנו להם במהלך הלימוד. התכנית משקפת את היותה של מערכת החוק והמשפט חלק ממערכות ציבוריות כלליות של ניהול מדינה, של לחצים אינטרסנטיים מצד קבוצות ובעלי תפקידים שונים, יישוב מחלוקות ערכיות וחברתיות ועוד. התכנית מבקשת לעסוק במשמעויות, בערכים, בפרקטיקה ובמוסדות של המשפט ושל החוק, בתפקידי המשפט והענישה ובזיקה שבין אלה לבין הציבוריות הישראלית והממשל במדינת ישראל.

התכנית מבקשת להקנות ללומד מושגים והיכרות עם הנושאים הללו, לעורר בו מודעות אזרחית, לטפח הבנה המובילה ליישום החומר בנעשה במדינה ובחברה, חשיבה ביקורתית ועצמאית, רצון לבדוק ולחקור היבטים שונים של החוק בהקשרים השונים, וכן לגרום ללומד להתמודד עם שאלות מרכזיות של מדיניות בתוך המסגרת של המשפט. אנו רואים בתכנית מנוף להעשרת והעמקת תחום לימודי מדעי החברה בבית הספר.

התכנים בתכנית יהיו כדלקמן:

1. קומת המסד: על סדר היום הציבורי - דילמות של משפט וממשל - בחטיבה זו נעסוק בשאלות יסוד של משפט ומדינה, חובת הציות לחוק, תפקידי המשפט במדינה ובחברה, והמשפט ככלי לשינוי אזרחי-חברתי. בנוסף נעסוק בדילמות של צדק ומשפט, כגון בנושא של הפרדה בחינוך, העדפה מתקנת, מלחמה בטרור ועוד. קומת המסד כוללת גם תכנים ופעילויות ייחודים בתחום המנהיגות, וכן סדנה ייעודית בנושא דיבור בציבור/ עמידה מול קהל. (סה"כ 150 ש"י).

2. קומת הביסוס: סדר היום המשפטי בישראל - הפן הפלילי - בחטיבה זו נכיר את מבנה מערכת המשפט בישראל ויסודותיה. בהמשך נעסוק בחקיקה ופסיקה בתחומי משפט שונים ונדגים כיצד המדינה והממשל, באמצעות המערכת המשפטית, אוכפים חוק וסדר. בחטיבה זו נעסוק באופן מעמיק במשפט הפלילי בישראל, לרבות מבנה העבירה, מדיניות הענישה ומטרותיה, וסוגיות בנושא עבירות המתה. כאן ירכשו התלמידים גם כלים מעשיים לניתוח משפטי, בכך שילמדו לקרוא ולהבין פסקי דין, הצעות חוק וחוקים. (סה"כ 170 ש"י).

3. קומת הגג: סדר היום המשפטי בישראל - הפן האזרחי והאתי - בחטיבה זו נעסוק בהקניית יסודות מרכזיים במשפט האזרחי בישראל. במסגרת זו, התלמידים יחשפו לעקרונות בדיני החוזים, במשפט העבודה (עם דגש על בני נוער) ובדיני צרכנות (בדגש על אופן ההתפתחות של דינים אלה, והשפעת דעת הקהל על המחוקק הישראלי). בחטיבה זו נעסוק גם במשפט החוקתי, וביחסים בין רשויות הממשל בהקשר לסוגיות העומדות בליבו של סדר היום הציבורי. בנוסף, נדון במקצועות עריכת הדין והשפיטה, תוך התמקדות בסוגיות של אתיקה מקצועית וייצוג משפטי בהקשר הציבורי (סה"כ 130 שעי').

יצוין, כי העיסוק של התכנית במושגים כמו סוגי משפט, בית המשפט העליון ותפקידיו, זכויות אדם ואזרח, חוקי יסוד, פשרת הררי, חוקה, המהפכה החוקתית, האקטיביזם השיפוטי ומבנה המשטר בישראל הינו מהפן המשפטי ואינם חופפים לעיסוק בהם בתכנית הלימודים באזרחות. רוב המושגים משמשים מושגי יסוד חיוניים בלימוד וחקירה של המשפט הישראלי ולכן יש להבהירם ללומד בכל תכנית לימודים במשפטים הקיימת בישראל. בנוסף, העיסוק במושגים אלה במסגרת התכנית הינו בדגש משפטי, ובליווי מתמיד של פסקי דין, חוקים, הצעות חוק ומאמרים משפטיים. בעיסוק בהם גם ישנה העמקה שאינה קיימת באזרחות. למשל, כאשר ילמדו פסקי דין, יודגש הפן- המשפטי ורכיבי המבחנים המשפטיים שנקבעו על ידי בית המשפט, כמו מבחן הוודאות הקרובה בבג"ץ קול העם. כך שהלימוד שונה בעיקרו מזה שנעשה בתכנית באזרחות.

7. ראשי פרקים של הנושאים הנלמדים ודרכי ארגון התוכן

דרכי ארגון התוכן ייסובו סביב ציר מרכזי אחד: משפט וממשל. הכוונה היא לעשות שימוש באבני היסוד של תחום הדעת של משפטים, בדרכי החקר והחשיבה, באמצעים ובכלים של תחום דעת זה על מנת לצייד את הלומדים ביכולת להתמודד עם סוגיות ודילמות ממשיות בציבוריות הישראלית. בהקשר זה יוזכר, כי מסגרת הלימוד מוגבלת וכמובן שהיא אינה מתיימרת להקיף את כל נושאי המשפט. אך עם זאת, היא מגוונת ומעניקה בידי הלומדים כלים ויכולת הבנה בתחומים אלה, תוך שהיא מלבה את החשיבה והסקרנות. הלומדים ילמדו ויחוו את תחומי הדעת כתחומים מרתקים ומרחיבי אופקים שנותנים בידם יכולת לנתח, להביע עמדה ולפעול כחלק בלתי נפרד מהציבוריות בישראל. כך משתלבים, חינוך בתחום החברה האזרחית הישראלית, המניע את הלומדים להבין, להתמודד, ולגבש דעה בסוגיות אזרחיות שונות יחד עם מימוש הפוטנציאל הגלום בלומדים, טיפוח תודעה של מעורבות ותרומה לחברה, ועיצוב זהות מתוך זיקה להישגי החברה האנושית, הישראלית והקהילתית בה הם חיים. לפיכך, ראשי הפרקים נבחרו לפי התאמתם לציר המרכזי.

בנוסף, ההוראה והלמידה בתכנית יותאמו לדגשי החינוך בהקשר של המאה העשרים ואחת, ובפרט לעידן המידע והתקשורת אותו אנו חווים. לכן מטרת התכנית עוסקות לא רק בידע והעמקה בתחום הדיסציפלינרי של משפטים, אלא גם בהמשגה ובמשמעויות המקשרות בין התחומים, מטפחות אצל הלומדים מיומנויות חשיבה, גם כאלה הקשורות במידע ובתקשורת, ולמידה בין-תחומית. הלמידה תהיה פעילה ויוצרת בהתאם לגישה הקונסטרוקטיבית ללמידה ותטפח יכולות איסוף, סיווג וניתוח מידע. מתוכננת גם עבודה בקבוצות בסביבה מקוונת, המטפחת יצירתיות ויכולות תקשור, סובלנות ופיתוח אחריות אישית וקהילתית. המטלות יהיו משמעותיות ומאתגרות, מטפחות הבנה טובה יותר של הסביבה, חשיבה ביקורתית ועצמאות מחשבתית. במסגרת העתיד הנשאף של התכנית, נמצא גם פיתוח מתמיד של יעדים ומטרות משתנים לאורך השנים כדי לעצבה כההליך משמעותי ואיכותי הן עבור המורים והן עבור התלמידים, ובהתייחס לשינויים בסביבה ובחברה.

8. פירוט המטרות הכלליות של התכנית (מטרות ערכיות, תרבותיות, חברתיות, קוגניטיביות ורגשיות ומטרות בתחום של כישורי למידה)

מטרות התכנית מתכתבות היטב עם מטרות החינוך הממלכתי כפי שהן באות לידי ביטוי בחוק חינוך ממלכתי, תשי"ג - 1953. שתי המטרות הראשונות של החינוך הממלכתי, המצוינות בסעיף 2 לחוק זה, עומדות כחזונה של התכנית. לפיהן אנו מבקשים לחנך אדם להיות אוהב אדם, אוהב עמו ואוהב ארצו, אזרח נאמן למדינת ישראל, ולהנחיל את העקרונות שבהכרזת העצמאות ואת ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. בכלל זה, "לפתח יחס שלך כבוד לזכויות אדם, לחירויות היסוד, לערכים

דמוקרטיים, לשמירת החוק, לתרבותו ולהשקפותיו של הזולת, וכן לחנך לחתירה לשלום ולסובלנות ביחסים בין בני אדם ובין העמים" (שם, ס' 2). במקביל, תכנית זו יונקת השראה, גם ממטרות אחרות המצוינות בחוק, כגון המטרה לפתח את אישיות התלמידים, את יצירותיהם וכישרונותיהם השונים, להרחיב את אופקיהם התרבותיים (שם, ס' 5), לצידם במיומנויות יסוד שיידרשו להם בחייהם כבני אדם בוגרים (שם, ס' 6) ולהעניק להם שוויון הזדמנויות להתפתח לפי דרכם (שם, ס' 8). דגש מיוחד, התכנית מבקשת לשים על המטרות שלהן:

"לחזק את כוח השיפוט והביקורת, לטפח סקרנות אינטלקטואלית, מחשבה עצמאית ויוזמה, ולפתח מודעות וערנות לתמורות ולחידושים" (שם, ס' 7).

"לטפח מעורבות בחיי החברה הישראלית, נכונות לקבל תפקידים ולמלאם מתוך מסירות ואחריות, רצון לעזרה הדדית, תרומה לקהילה, התנדבות וחתירה לצדק חברתי במדינת ישראל" (שם, ס' 9).

מטרות העל של התוכנית :

- הקניית מונחי יסוד של תחום הדעת : משפטים.
- פיתוח יכולת הבנה ויישום, התמודדות עם סוגיות ודילמות הקשורות למשפט וממשל, צדק ומוסר.
- טיפוח מעורבות קהילתית וחברתית פעילה של התלמידים בתחום בית הספר ובקהילה.
- גיבוש עמדה חיובית כלפי העקרונות והערכים הדמוקרטיים והכרה בצורך ליצור במדינה לצד זאת, מכנה משותף ולויאליות אנושית, אזרחית, לאומית ותרבותית.
- טיפוח סקרנות, חשיבה פתוחה וביקורתית ויכולות איתור מידע, ניתוחו ובניית טיעונים ועמדות ברמה גבוהה.
- הכרה ויישום של מיומנויות המאה העשרים ואחת.
- שיפור הדיאלוג החינוכי-ערכי בין המורה לתלמיד ובין התלמיד לחבריו מתוך הבנה והקשבה לצרכים השונים.

המטרות האופרטיביות של התוכנית :

<p>התלמיד יכיר ויפנים מושגים, עקרונות, תופעות ותהליכים הקשורים לעולם המשפט, ולסוגיות אזרחיות-ציבוריות בהקשר לממשל התלמיד יבין את מערכת אכיפת החוק בישראל ואת העקרונות של מערכת המשפט הישראלית התלמיד יישם המושגים והעקרונות, להבין ולהתמודד עם אירועים אקטואליים הקשורים לנושאים הנלמדים התלמיד ינתח תופעות ואירועים היסטוריים ואקטואליים מתוך ראייה ביקורתית התלמיד יתמודד עם דילמות של צדק ומוסר התלמיד יפתח סקרנות כלפי נושאים חברתיים ואזרחיים, דרך סוגיות משפטיות</p>	<p>מטרות קוגניטיביות</p>
<p>התלמיד יגבש עמדה חיובית כלפי הקהילה והמדינה התלמיד יגבש עמדה חיובית כלפי שלטון החוק והעקרונות הדמוקרטיים התלמיד יפתח סובלנות כלפי אוכלוסיות שונות בחברה התלמיד יגלה עניין ואיכפתיות כלפי זכויות הפרט, קבוצות חברתיות והחברה בכללה התלמיד יחוש שייכות לקהילה, לבית הספר, לכיתת הלימוד ולחבריו התלמידים התלמיד יגלה מעורבות ביצירת אקלים בית ספרי בטוח וסובלני התלמיד יכיר בערך החיובי של תהליך הלמידה התלמיד יפתח דימוי עצמי חיובי על עצמו כלומד וכאדם</p>	<p>מטרות ערכיות-רגשיות</p>
<p>התלמיד ינתח אירועים, דילמות, פסקי דין, סרטים, הצעות חוק וחוקים. התלמיד יפתח מיומנויות השוואה, הסקת מסקנות, יכולות טיעון ושכנוע, יישום וביקורת. התלמיד ילמד להשתמש במקורות ביבליוגרפיים שונים ויעשה כן בגישה ביקורתית : חוקים ופסקי דין, מאמרים אקדמיים, מקורות מהמרשתת, עיתונות ותקשורת. התלמיד יפתח מיומנויות הדרושות לכתיבת עבודת מיני-חקר התלמיד יפתח כישורי למידה והתנהלות עצמאית לצד אחריות אישית וחברתית</p>	<p>מטרות בתחום כישורי הלמידה</p>

התלמיד יכיר ויישם את הטכנולוגיות הדיגיטליות בסביבתו המאפשרות דרכים שונות לעבודה ולמידה שיתופיים באמצעים כגון: יישומים ואתרי שיתוף ברשת, טלפון חכם.

9. דרכי הערכה של התלמידים.

הכוונה היא לשלב בין דרכי הערכה מסורתיות לבין שימוש בכלי הערכה כגון פרזנטציה בפני העמיתים, ניתוח אירועים, הגשת דו"חות על סיורים, סרטים, הרצאות, הגשת ניירות עמדה ודו"חות רפלקציה וכן הגשת עבודת מיני-חקר.

ההערכה תורכב גם מתרגילים ועבודות וכן תערך בחינה פנימית. בחינת הבגרות הפנימית תאושר ע"י היחידה לתכניות לימודים ייחודיות במשרד החינוך.

ראשי הפרקים של הנושאים הנלמדים (סה"כ 5 יח"ל):

משפט וממשל - 450 שעי' - 5 יח"ל

קומת המסד: על סדר היום הציבורי - דילמות של משפט וממשל (150 שעי')	
על מה מדובר?	
משפט אקטואלי	5 שעי' (פיזור על פני כחודש)
המטרות האופרטיביות	התלמיד יעסוק בכתבות מהתקשורת היומית בישראל על גווניה ויביע עמדתו בסוגיות אזרחיות ופוליטיות שונות, בהן יש רכיב משפטי התלמיד יאתר קטעי תקשורת בהם יש רכיב משפטי ויצג אותם בכיתה התלמיד יבין כי הזירה התקשורתית עוסקת בסוגיות ציבוריות שיש להן קשר ישיר לעולם המשפט
מושגים מרכזיים	(הדיון ללא ידע משפטי, אלא כהצגת החיבור ההדוק בין הסוגיות שעל סדר היום לבין עולם המשפט וגירוי הסקרנות למושגים המשפטיים).
למה לציית לחוק? למה יש משפט?	
חובת הציות לחוק	10 שעי'
המטרות האופרטיביות	התלמיד יפרט את הטענות בעד חובת הציות לחוק (ההסכמה, ההשתק, הכרת תודה, תמיכה במוסדות צודקים, ההגיונות, התועלתנות). התלמיד ינסח טענות מבוססות ומשכנעות ויצג אותם
מושגים מרכזיים	חובת הציות לחוק. טענות לחובת הציות לחוק.
תפקידי המשפט	20 שעי'
המטרות האופרטיביות	התלמיד ימיין את תפקידי המשפט (יישוב סכסוכים, רשת הגנה, חינוך, נורמות ראויות, הסדרת השלטון לשינוי חברתי) התלמיד יבחן באיזו מידה עומד המשפט במילוי תפקידיו התלמיד יציין מאפיינים של נורמות סמי-משפטיות המאומצות בקהילות מסוימות או במצבים מסוימים (בית דין צדק, מוסד הסולחה, השתקת עבירות, יישוב סכסוכים בדרכים אלטרנטיביות)
מושגים מרכזיים	המשפט ככלי, תפקידי המשפט, נורמות חצי-משפטיות, יישוב סכסוכים

	דילמות של צדק ומשפט - מה אני חושב?
35 שעי'	דילמות של צדק
<p>התלמיד יגבש עמדה ויצג טיעונים בדילמות של צדק ושוויון התלמיד יסביר את השקפתו של יוצר סרט/ מחזאי, יזהה את הדילמות העולות בסרט/הצגה ויביע דעתו התלמיד יכין ויצג סוגיה מוסרית במסגרת משפט מבוים (בקבוצות)</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>
מוסר, חירות, מידות טובות/ טוהר המידות, צדק אמת ושקר, מסך הבערות	מושגים מרכזיים
20 שעי'	הפרדה גזעית בבתי ספר בארה"ב ובישראל
<p>התלמיד יעמוד על ההבדלים בין סוגי סגרגציה בחינוך בארה"ב ובישראל התלמיד יסביר את תפקידו של המשפט ככלי לשינוי חברתי בהקשר הפרדה הגזעית התלמיד יפגוש לראשונה בפס"ד: בג"צ 1067/08 נוער כהלכה נ' משרד החינוך (בית הספר בעמנואל), יקרא ויבין אותו</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>
<p>הזכות לחינוך, הפרדה והפליה, איזון זכויות, התיקון ה-14 לחוקת ארה"ב, דוקטרינת 'נפרד אבל שווה' "separate but equal", פלסי נ' פרגסון, בראון נ' מועצת החינוך</p>	מושגים מרכזיים
12 שעי'	משפט וטרור
<p>התלמיד יעריך את נקודות המבט השונות ביחס לחקיקה של חוק הפטריוט בארה"ב בעקבות אירועי 9/11 התלמיד ינסח את טענות הצדדים ואת נימוקי בית המשפט בפסה"ד של בג"ץ בעניין גדר ההפרדה (בית סוריק) התלמיד יסביר את תפקידו של המשפט ככלי לשינוי חברתי בהקשר טרור</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>
זכויות יסוד, שיקולים ביטחוניים, מידתיות	מושגים מרכזיים
ממשל ומנהיגות - אני מנהיג/ה!	
20 שעי'	משפט ופוליטיקה
<p>התלמיד יזהה כוחות פוליטיים חברתיים המשפיעים על המשפט התלמיד יבחין בפער בין המשפט הגלוי לסמוי התלמיד יסביר את הטענה כי קביעת מרחב ההחלטה של השופט הוא תוצר של אינטרסים פוליטיים התלמיד יסביר את הגישות לאינטרסים במשפט: 1. ריבוי קבוצות אינטרסים 2. ריכוזיות כוח ההשפעה 3. איזון אינטרסים 4. מודל הקואליציות</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>
<p>ריאליזם משפטי, המשפט הסמוי, המשפט כתוצר של אינטרסים, קביעת מרחב ההחלטה של השופט כתוצר של אינטרסים פוליטיים</p>	מושגים מרכזיים
28 שעי'	מנהיגות
<p>התלמיד ימנה את התכונות הנדרשות ממנהיג פיתוח מודעת לסגנון המנהיגות האישי והעצמתו לצמיחה אישית היכרות עם תיאוריות המנהיגות העדכניות התלמיד יכיר את הפסיכולוגיה של המנהיגות התלמיד יזהה בעצמו יכולות וחוזקות וירכוש מיומנות בנושא העמידה מול קהל התלמיד ישפר את הביטחון העצמי בדיבור בציבור רכישת מיומנויות לשיפור התקשורת הבינאישית, לטיפוח הרשת החברתית, לאתגור אינטלקטואלי, לניהול אינטראקציות וקונפליקטים, לפיתוח צוות ולניהול שינוי</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>

<p>התלמיד יתרגל עמידה מול קהל ודיבור בציבור (סדנה ייעודית לקבוצה) התלמיד ירכוש כלים לשפר את יכולת השכנוע בעל פה ואת היכולת לעורר ספק בדברי האחר התלמיד ינתח סוגיות במנהיגות פיתוח וניהול צוות התלמיד יזהה סגנונות תקשורת ויבין את מידת יעילותם והתאמתם לסיטואציות משתנות</p>	
<p>מהי מנהיגות, סוגי מנהיגות, יחסי מנהיג-מונהג, טכניקות של כוח והשפעה, גיבוש חזון אישי, תכונות המנהיג, דוגמא אישית, יצירתיות וחדשנות, התמודדות עם התנגדויות ועם סכסוכים, מנהיגות ציבורית ופוליטית תקשורת אפקטיבית, תקשורת בין אישית, התמודדות עם סכסוכים, עמידה מול קהל ודיבור בציבור, יחס אישי ותקשורת אפקטיבית, אבחון סגנונות תקשורת, יכולת ערעור הצד שכנגד, יכולת שכנוע בעל פה</p>	<p>מושגים מרכזיים</p>
<p>הוראה פרונטלית, חקירה והצגה של סוגיית שווה אך נפרד בארה"ב. הצגת טיעונים. ניתוח מקרים. משפט מבויס. משחק Kahoot, סדנת תקשורת ועמידה מול קהל, פרזנטציות אישיות על מנהיגות פורצת דרך, הרצאת מנהיגות ושיכרון כח.</p>	<p>דרך ההוראה בחטיבה זו</p>
<p>הצגת עמדה בדילמה מתוך סרט/ הצגה (זוגות) 5% משפט מבויס בנושא צדק ומוסר (קבוצתי) 5% ניסוח טענות בעל פה בדילמה בנושא טרור (קבוצתי) 3% דו"ח סיור 3% מנהיגות 5% תרגיל של הצגת מונולוג בפני המליאה 3%</p>	<p>דרך ההערכה ומשקלה בחטיבה זו</p>
<p>כהן, חיים (1991). המשפט. מוסד ביאליק, ירושלים. (פתוח בכותר) סנדל, מ' (2012). צדק. כנרת, זמורה ביתן, דביר, אור יהודה בג"ץ 2056/04 מועצת הכפר בית סוריק נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח(5), 504 (2004) [קטעים ערוכים. בג"ץ גדר ההפרדה] Brown v. Board of Education of Topeka 347 U.S 483 (1954) בג"ץ 1067/08 נוער כהלכה נ' משרד החינוך מאוטנר מנחם, המשפט הסמוי מן העין, אלפיים 16, 45-72 (1998) דוגמאות לדילמות של צדק (היילו, נחמני נ' נחמני, כרמלה בוחבוט, רומן זדורוב, פס"ד קסטנר, פס"ד חנה סנש, פס"ד ג'נין ג'נין) פופר, מ. (2007). מנהיגות מעצבת: מבט פסיכולוגי (פרק 2: התבוננויות שונות בתופעת המנהיגות, עמ' 37-74). תל-אביב: אוני' תל-אביב. אבוליו, ב. (1999). הטווח המלא של המנהיגות – בדרך להעלאת רמת האפקטיביות של היחיד, הקבוצה והארגון. מתוך: א. גונן וא. זכאי (עורכים): מנהיגות ופיתוח מנהיגות – מהלכה למעשה (עמ' 65-92). תל אביב: משרד הביטחון.</p>	<p>ביבליוגרפיה לתלמיד בחטיבה זו</p>

<p>קומת הביסוס: סדר היום המשפטי בישראל - הפך הפלילי (170 שעי')</p>	
<p>מבוא למשפט ישראלי – 38 שעי'</p>	
<p>12 שעי'</p>	<p>שיטת המשפט וההתפתחות ההיסטורית של המשפט בישראל</p>
<p>התלמיד יכיר וידע להסביר את עקרונות שיטת המשפט המקובל והמושגים הקשורים לו ויבין את הקשר שלהם למשפט הישראלי התלמיד יתאר את ההתפתחות ההיסטורית של המשפט בישראל מתק' היישוב ועד ימינו,</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>

על מנת להבין את הדינמיות של החוק בהתאם לנסיבות ההיסטוריות התלמיד יבין את התהליך של ירידת הפורמליזם ועליית הערכים במשפט הישראלי	
מושגים מרכזיים	שיטת המשפט המקובל: מנהג, תקדים מנחה ומחייב, שיטה אדוורסרית. המשפט המנדטורי והרציפות החוקתית: המגילה, הפקודות המנדטוריות, הכרזת העצמאות, חוק יסודות המשפט. המשפט העברי ומקומו במשפט הישראלי. נימוק פורמלי ונימוק ערכי.
סוגי משפט ובתי משפט בישראל	8 שעי
המטרות האופרטיביות	התלמיד יכיר את סוגי בתי המשפט בישראל ויבין את תפקידם התלמיד יבין את שני תפקידיו של בית המשפט העליון בישראל ויבחין ביניהם
מושגים מרכזיים	סוגי משפט ובתי משפט בישראל, הערכאות וסמכויותיהן, ערעור בזכות וברשות, בתימ"ש ייחודיים. בית המשפט העליון ושני כובעיו
מסמכי מקור בסיסיים	18 שעי
המטרות האופרטיביות	התלמיד יכיר את הצורה והמבנה של חוק, הצעת חוק ושל פסק דין
מושגים מרכזיים	פסק דין, חוק והצ"ח
ביבליוגרפיה לתלמיד בחטיבה זו	הכרזת העצמאות, חוק המעבר, חוק יסודות המשפט, תש"ם - 1980, חוק יסוד: השפיטה מאוטנר מ' (2013). דברים בדיון "עשרים שנה לספר 'ירידת הפורמליזם ועליית הערכים במשפט הישראלי'", הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל אביב.
דרך ההוראה בחטיבה זו	הוראה פרונטלית, תכנית. ניתוח פסק דין לדוגמה (פלילי). משחק Kahoot
דרך ההערכה ומשקלה בחטיבה זו	ניתוח הצעת חוק 5% ניתוח פסק דין 5%

משפט פלילי - 132	
עקרונות המשפט הפלילי	8 שעי
המטרות האופרטיביות	התלמיד יכיר את עקרונות המשפט הפלילי וידע לזהות אותם בפעולות של רשויות החוק
מושגים מרכזיים	עקרונות המשפט הפלילי (עבירה/עונש לפי חוק, רטרואקטיביות וכו')
יסודות העבירה הפלילית	24 שעי
המטרות האופרטיביות	התלמיד יבין את יסודות העבירה הפלילית וידע לזהות אותם בעבירה נתונה
מושגים מרכזיים	יסודות העבירה הפלילית (עובדתי, נפשי, יחס נפשי לרכיב נסיבתי, כוונה)
סייגים לאחריות פלילית	16 שעי

המטרות האופרטיביות	התלמיד יכיר את הסייגים לאחריות הפלילית וידע להסביר אותם התלמיד יזהה את הסייגים באירוע נתון
מושגים מרכזיים	סייגים לאחריות פלילית (גיל, העדר שליטה, ליקוי שכלי)
הגנות במשפט הפלילי	19 שעי'
המטרות האופרטיביות	התלמיד יכיר את ההגנות במשפט הפלילי התלמיד יישם את ההגנות באירוע נתון התלמיד יבחין בין סייגים להגנות במשפט הפלילי
מושגים מרכזיים	הגנות במשפט הפלילי (הגנה עצמית, כורח, צורך, הגנה מן הצדק)
עבירות המתה	12 שעי'
המטרות האופרטיביות	התלמיד יכיר את סוגי עבירות ההמתה בחוק העונשין וישווה ביניהן התלמיד ינמק עמדתו באשר לבחירת עבירת ההמתה בהתייחס לנסיבות ספציפיות התלמיד יעריך מידע וינתח מידע
מושגים מרכזיים	הריגה, רצח, כוונה תחילה, גרימת מוות ברשלנות, גרימת מוות, קנטור, מאסר עולם, עונש מוות, עונש מופחת.
דיני מעצרים	20 שעי'
המטרות האופרטיביות	התלמיד יכיר את עילות המעצר על ידי שוטר ועל ידי שופט התלמיד יכיר את עילות החיפוש התלמיד יבחין בין מעצר במשטרה למעצר בצו בימ"ש למעצר עד תום ההליכים התלמיד ימנה את זכויות העצירים התלמיד ישווה בין מעצר בגיר למעצר קטין
מושגים מרכזיים	סמכות שוטר לעיכוב, עיכוב בידי אדם פרטי, מעצר ללא צו, עילות מעצר, הליך מעצר, שימוש בכוח במעצר, חיפוש, חיפוש ללא צו/ בצו, מעצר בצו, הארכת מעצר, מעצר עד תום ההליכים, שחרור בערובה, זכויות העצירים, קטינים בהליך מעצר(חוק הנוער)
לשון הרע	10 שעי'
המטרות האופרטיביות	התלמיד יכיר בקיומן של עבירות פליליות מחוץ לחוק העונשין, כדי שיוכל לזהותן ככאלה התלמיד יכיר את חוק לשון הרע, העבירה הפלילית, העוולה האזרחית וההגנות כדי שיוכל ליישם לחיי היומיום ולניתוח סוגיות אקטואליות
מושגים מרכזיים	לשון הרע, הגנות וסעדים, הדגמה בפסיקה.
ההיבט הנזקי	3 שעי'
המטרות האופרטיביות	התלמיד יבין את האפשרות להגיש תביעה נזיקית בעקבות עובדות המשמשות למשפט פלילי והרחבתה בשנים האחרונות. בע"מ 7073/13 (חיוב כספי נגד גבר שהתעלל נפשית באשתו) התלמיד יכיר באפשרות השימוש בפסק דין פלילי כראיה במשפט אזרחי (ס' 42א, 42ג) התלמיד יבחין בין האפשרות של תביעה אזרחית נגררת לתביעה אזרחית נפרדת ויבין את היתרונות והחסרונות של כל אפשרות
מושגים מרכזיים	נזיקין. נזק. פס"ד חלוט כראיה. תביעה אזרחית נגררת.
משפט מבויים	20 שעי' קבלת תרחיש בתחום הפלילי, ניתוחו, הכנת טיעונים והצגתם במסגרת של משפט מבויים (כולל חזרה גנרלית)

<p>ביבליוגרפיה לתלמיד בחטיבה זו</p> <p>חוק העונשין, התשל"ז-1977 ע"פ 6353/94 כרמלה בוחבוט נ' מדינת ישראל, פד"יי מ"ט(3), 647 ע"פ 298/88 טויטו נ' מ"י, מד (1) 151 (הגנה עצמית) בג"צ 5100/94, 4054/95 הועד הציבורי נגד עינויים בישראל ואח' נ' ממשלת ישראל ואח' (צורף)</p> <p>חוק איסור לשון הרע, תשכ"ה – 1965 קטעים מתוך: סולברג נ' (2014). לשון הרע ולשון טובה - מבחר פסקי דין. ידיעות אחרונות- ספרי חמד, תל אביב.</p>	
<p>הוראה פרונטלית, משחק תפקידים באירוע המתה (חוקרי משטרה, פרקליטות, סניגורים), הרצאה של עו"ד פלילי, פגישה עם חוקרי משטרה/ נוער/ קצין מבחן/ אנשי זיהוי פלילי, סרטונים על פעילות המשטרה (סדרת "אנשי החוק"). ניתוח פסקי דין פליליים.</p> <p>במסגרת משפט מבויס – התלמידים יקבלו תרחיש בתחום המשפט הפלילי וינתחו את האירוע תוך שאילת שאלות, זיהוי העבירה על רכיביה ומאפייניהם, זיהוי קשרים ויחסים בין פרטי מידע והבנת הרעיון המרכזי, יישום עקרונות והגנות שנלמדו, העלאת מגוון נקודות מבט, הסקת מסקנות וכתובת טיעונים.</p>	<p>דרך ההוראה בחטיבה זו</p>
<p>דו"ח סיור 3% השתתפות במשפט מבויס 10% בחינה מסכמת בכתב (בגרות) 30%</p>	<p>דרך ההערכה ומשקלה בחטיבה זו</p>

קומת הגג: סדר היום המשפטי בישראל - הפן האזרחי (130 שעי')

משפט אזרחי – 50 שעי'

<p>עקרונות דיני חוזים</p>	<p>12 שעי'</p>
<p>התלמיד יבין את עקרונות דיני החוזים ויידע לזהות אותם או את העדרם באירועים</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>
<p>עקרונות בדיני חוזים (הצעה וקיבול, גמירות דעת, סעדים ותוס לב).</p>	<p>מושגים מרכזיים</p>
<p>דיני צרכנות</p>	<p>8 שעי'</p>
<p>התלמיד יבין את הצורך בהגנת הצרכן (תכלית) התלמיד יכיר את חוקי הצרכנות: הגנת הצרכן, חוק המכר (דירות)(הבטחת השקעה של רוכשי דירות), חוק העוולות המסחריות, חוק התובענות הייצוגיות, התלמיד יכיר את חוק החוזים האחידים</p> <p>התלמיד יכיר ארגונים הפועלים למען שמירת זכויות האזרחים</p> <p>התלמיד יכיר מקרים של הונאת צרכנים, יבטא את עמדתו ויעריך את מידת התערבות המדינה בסוגיה זו</p> <p>התלמיד יתנסה בכתובת כתב תביעה והגנה (תביעות קטנות)</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>
<p>צרכן, חוזה אחיד, תובענה ייצוגית, בית משפט לתביעות קטנות</p>	<p>מושגים מרכזיים</p>
<p>דיני עבודה</p>	<p>15 שעי'</p>
<p>התלמיד יכיר את האינטרסים השונים במסגרת יחסי העבודה ויקבע קריטריונים להערכתם</p> <p>התלמיד יציג מגוון דרכים להתערבות המדינה בדיני העבודה</p>	<p>המטרות האופרטיביות</p>
<p>איזון אינטרסים וחירויות, התאגדות עובדים, התערבות באמצעות שלוש הרשויות (חוקי</p>	<p>מושגים מרכזיים</p>

מגן, חקיקת משנה, צווי הרחבה, צווי ריתוק, בית הדין). סקירת זכויות עובדים ובני נוער עובדים.	
5 שעי + 10 שעי הכנה וניהול יום שיא בית ספרי בנושא זכויות עובדים	חוקי עבודה/ מגן בישראל
התלמיד יכיר את חוקי העבודה ואת הזכויות העיקריות של העובדים השכירים בישראל התלמיד יתכנן, ינחה וישיב על שאלות במפגש עם תלמידים בנושא זכויות עובדים	המטרות האופרטיביות
חוקי עבודה: חוק שכר מינימום, חוק חופשה שנתית, חוק שעות עבודה ומנוחה, חוק פיצויי פיטורין, חוק עבודת נשים, חוק שיוויון הזדמנויות בעבודה, חוק דמי מחלה וכו'	מושגים מרכזיים
חוק החוזים (כללי), תשל"ג-1973 חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), תשל"א - 1970 חוקי עבודה: חוק שכר מינימום, חוק חופשה שנתית, חוק שעות עבודה ומנוחה, חוק פיצויי פיטורין, חוק עבודת נשים, חוק שיוויון הזדמנויות בעבודה, חוק דמי מחלה וכו' חוק זכות יוצרים, התשס"ח - 2007 קטעים מתוך: שלו ג' ופרידגוט-נצר ל'. (1999). דיני חוזים. האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב. קטעים מתוך: בן ישראל ר' וצורף ט'. (2002). דיני עבודה. האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב. [משאב אלקטרוני פתוח לכל]	ביבליוגרפיה לתלמיד בחטיבה זו
הוראה פרונטלית, מיני-סימולציה בנושא חוזים- צרכנות (כולל התנסות בכתיבת כתב תביעה וכתב הגנה של ביהמ"ש לתביעות קטנות), ארגון, הנחייה ומענה על שאלות במפגש עם תלמידים בנושא דיני עבודה וזאת לקראת חופשת הפסח או הקיץ, בה תלמידים רבים עובדים ולא פעם מנוצלים לרעה. משחק Kahoot בנושא דיני עבודה.	דרך ההוראה בחטיבה זו
הצגת חוק מחוקי העבודה 5% הפעלה בית ספרית בנושא דיני עבודה 5%	דרך ההערכה ומשקלה בחטיבה זו

משפט חוקתי - 40 שעי	
6 שעי	סיפורה של החוקה בישראל
התלמיד יבין מהי חוקה, מהם חוקי יסוד והמחלוקות בנושא הצעות חוקה לישראל והמחלוקות סביבן	המטרות האופרטיביות
חוקה, פשרת הררי, חוקי יסוד, פיסקת הגבלה	מושגים מרכזיים
8 שעי	המהפכה החוקתית
התלמיד יכיר פסקי דין שונים בתחום החוקתי (זכויות) התלמיד יבין את המושג מהפכה חוקתית התלמיד יכיר את העמדות השונות באשר למהפכה החוקתית (ועצם קיומה) ויצג עמדתו התלמיד יבחין בין מעמד זכויות יסוד בישראל והכרזת העצמאות לפני ואחרי המהפכה החוקתית	המטרות האופרטיביות
המהפכה החוקתית - ההגנה על זכויות אזרח	מושגים מרכזיים
12 שעי	האקטיביזם השיפוטי
התלמיד יבין מהו אקטיביזם שיפוטי ויצין טיעונים בעד ונגד האקטיביזם	המטרות

התלמיד ינתח ויצג פסקי דין בנושא וכן מאמרים אקדמיים ומאמרי עמדה התלמיד יעריך את עמדתו כלפי אקטיביזם שיפוטי במקרים ספציפיים וכגישה	האופרטיביות
זכויות הפרט והאקטיביזם השיפוטי, הפרדת רשויות	מושגים מרכזיים
14 שעי – שיחולקו במהלך לימודי החטיבה כולה. התלמידים יציגו וינתחו פסקי דין, ינתחו מאמרים, יתרגלו מיזוג טקסט, ניסוח פסקאות קוהרנטיות, חיפוש מקורות (כולל ביקור בספרייה אוניברסיטאית), בניית טיעונים והצגתם בכתב ובעל פה (דיבייט) והנחייה בכתבת עבודת מיני-חקר	לימוד ותרגול של מיומנויות חקר
בג"ץ 1/49 בז'רנו נ' שר המשטרה, פ"ד ב 80. בג"ץ 144/50 שייב נ' שר הביטחון, פ"ד ה 399. בג"ץ 73/53 קול העם נ' שר הפנים, פ"ד ז 781. בג"ץ 243/62 אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי, פ"ד טז(4) 2407. בג"ץ 153/83 לוי נ' מפקד המחוז הדרומי של משטרת ישראל, פ"ד לח(2) 39. בג"ץ 14/86 יצחק לאור נ' המועצה לבקורת סרטים ומחזות. פ"ד מא(1), 421 בג"ץ 153/87 שקדיאל נ' השר לענייני דתות, פ"ד מב(2) 221. בג"ץ 2683/92 מכבים – ישוב קהילתי במודיעים נ' הועדה לבניה למגורים, פ"ד מ (1), 535 ע"א 6821/93 בנק המזרחי המאוחד בע"מ נ' מגדל כפר שיתופי בג"ץ 721/94 אל על נתיבי אויר נ' דנילוביץ', פ"ד מח(5) 749. עע"א 4463/94 גולן נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד נ(4) 136. בג"ץ 4541/94 מילר נ' שר הביטחון, פ"ד מט(4) 94. בג"ץ 6698/95 קעדאן נ' מינהל מקרקעי ישראל, פ"ד נד(1) 258. בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה ואחי' נ' כנסת ישראל ואחי' (יוני 2005) בג"ץ 2605/05 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים ואחי' נ' שר האוצר ואחי' (הפרטת בתי סוהר) בבנישתי, איל (2010). ביקורת שיפוטית וכשלי הדמוקרטיה. עיוני משפט, לב (2), עמ' 303-277. ברק, אהרון (1996). ביקורת שיפוטית על חוקתיות חוק. משפט וממשל, ג, 415-403. ברק אהרן (תשנ"ג). שיטת המשפט בישראל - מסורתה ותרבותה. הפרקליט מ', 197.	ביבליוגרפיה לתלמיד בחטיבה זו
הוראה פרונטלית, סרטונים על רשויות השלטון, הצגת פסקי דין בתחום זכויות אדם ואזרח על ידי התלמידים בכיתה, איתור מאמרים וספרים ברשת ובספרייה, דיון באמצעות דיבייט בנושא המהפכה החוקתית (1) והאקטיביזם השיפוטי (2) ניתוח קטעי פס"ד : יצירת מגילת זכויות אדם ע"י בג"ץ, פסילת חוקים, ביקורת שיפוטית,	דרך ההוראה בחטיבה זו
עבודת מיני-חקר בתחום המשפט החוקתי, הכוללת הצגת שאלה/ בעיה, סקירת ספרות ומסקנות. 10%	דרך ההערכה ומשקלה בחטיבה זו

מקצועות עריכת הדין והשפיטה – 40 שעי	
20 שעי	אתיקה של עורכי דין
התלמיד יבין מהי אתיקה ומהם כללי אתיקה התלמיד יזהה חלק מכללי האתיקה של עורכי הדין ויגדיר את מטרתם התלמיד יציג את הקשר בין כללי האתיקה של עו"ד לבין נגישות לצדק התלמיד ינמק את חובות הנאמנות של עורכי דין כלפי בית המשפט בישראל ויבין את תפקיד עוה"ד כקצינו של ביהמ"ש התלמיד יפרט את חובות עוה"ד כלפי הציבור התלמיד ישווה בין חובת החיסיון לחובת הסודיות של עוה"ד כלפי לקוחו התלמיד יבין את המגבלות החלות על עו"ד בקביעת שכר טרחה	המטרות האופרטיביות
אתיקה, חובות נאמנות, ניגוד עניינים, עו"ד כקצינו של ביהמ"ש, חובת חיסיון, חובת סודיות, שכר טרחה	מושגים מרכזיים
12 שעי	דילמות של ייצוג

משפטי	
המטרות האופרטיביות	התלמיד יזהה דילמות של ייצוג משפטי, יגבש עמדה ויצג טיעונים בנוגע אליהן התלמיד יציג מגוון נקודות מבט בשאלות של ייצוג משפטי
מושגים מרכזיים	חשיבות הייצוג בגישה האדברסרית, הזכות להיות מיוצג, 'קווים אדומים בייצוג' (שפטל-דמיאניוק, ייצוג משפחות פשע, ייצוג נאשמים בעבירות מין), סגוריה ציבורית
שיפוט ושופטים	8 שעי'
המטרות האופרטיביות	התלמיד יבין כי על השופטים מופעלים לחצים פוליטיים ולכן יכיר את עקרון אי תלות הרשות השופטת התלמיד יזהה חלק מכללי האתיקה של שופטים (2007) ויגדיר את מטרותם התלמיד יזהה את מטרת מנגנוני הביקורת על שופטים
מושגים מרכזיים	אי תלות הרשות השופטת, כללי האתיקה לשופטים, לחצים וביקורת על שופטים
ביבליוגרפיה לתלמיד בחטיבה זו	כללי האתיקה של עורכי דין נטע זיו, "כללי ניגוד העניינים של עורכי דין ונגישות למשפט: "עורך הדין האחרון בעיר" – לי או לך", המשפטי י (תשס"ה) 311, 322-311 כללי האתיקה לשופטים http://elyon1.court.gov.il/heb/ethics/klalim.htm דמותו של השופט/ טובה שטרסברג כהן, המכון הישראלי לדמוקרטיה פרלמנט, גיליון 72 http://goo.gl/NuxGoP
דרך ההוראה בחטיבה זו	הוראה פרונטלית, קריאה מונחית של מאמר אקדמי, סרט באורך מלא, הצגה, פגישה עם שופט/ סיור בבית המשפט, דיון באמצעות דיבייט בנושאים של צדק ושוויון, למשל דיון בנושא דנ"א 2401/95 נחמני נ' נחמני (ניסוח טיעונים)
דרך ההערכה ומשקלה בחטיבה זו	דו"ח מפגש עם שופט 3%

דרכי הערכה

כאמור, הכוונה היא לשלב בין דרכי הערכה מסורתיות לבין שימוש בכלי הערכה חילופית כגון ניתוח פסק דין והצעת חוק, משחקי תפקידים, פרזנטציה בפני העמיתים, הפעלה בנושא דיני עבודה, ניתוח אירועים, עבודת מיני-חקר, הגשת דו"חות על סיורים, סרט/ הצגה ודו"חות רפלקציה.

ההערכה תורכב גם מתרגילים ועבודות וכן ייערכו בחינות פנימיות ובחינת בגרות. בחינת הבגרות בהיקף של 30% מהתכנית, תקיף חלק מן החומר הנלמד (הפן הפלילי) במסגרת התכנית ותאושר ע"י היחידה לתכניות לימודים ייחודיות במשרד החינוך.

לסיכום דרכי ההערכה :

כלי ההערכה	משקל בציון הסופי
הצגת עמדה בדילמה מתוך סרט/ הצגה (זוגות)	5%
ניסוח טענות בעל פה בדילמה בנושא טרור (קבוצתי)	3%
משפט מבויס - צדק ומוסר (קבוצות)	5%

5%	מנהיגות
3%	תרגיל של הצגת מונולוג בפני המליאה
3%	דו"ח סיור 1
24%	סה"כ שנה ראשונה
5%	ניתוח הצעת חוק
5%	ניתוח פסק דין (אישי)
3%	דו"ח סיור 2
10%	משפט מבויס - פלילי (קבוצתי)
30%	בחינה בכתב בנושא המשפט הפלילי (בגרות)
53%	סה"כ שנה שניה
5%	הצגת חוק (דיני עבודה)
5%	הפעלה בית ספרית בדיני עבודה
10%	עבודת מיני-חקר, הכוללת הצגת שאלה/ בעיה, סקירת ספרות ומסקנות
3%	דו"ח מפגש עם עו"ד / שופט
23%	סה"כ שנה שלישית
100%	סה"כ

מטלות

עבודה בתחום המשפט החוקתי

הנחיות לתלמידים

כללי

בעבודה זו תידרשו להתייחס למהפכה החוקתית ולאקטיביזם השיפוטי של בית המשפט העליון בתפקידו כבג"ץ. במסגרת זו אתם נדרשים להתייחס לפסק דין אחד של בג"ץ בתחום החוקתי, ולנתח את השיקולים ביחס לחקיקה השיפוטית של בג"ץ.

המיומנויות הנבדקות בעבודה זו הן יכולת כתיבה ברמה גבוהה, איתור מידע ומיזוג טקסטים, ניתוח פסק דין של בית המשפט העליון, יכולות ניתוח, טיעון, חשיבה ביקורתית ועוד.

מבנה העבודה

פרק א' - מבוא

בפרק זה אתם נדרשים להסביר מה אתם עומדים להציג בעבודה זו, מהן השאלות הספציפיות שאתם עומדים לבדוק ומה המשמעות של בדיקה זו. פרק זה יש לכתוב לאחר סיום כתיבת העבודה, כאשר אתם כבר מכירים היטב את תוכן העבודה והשאלות שהתעוררו אצלכם במהלכה. אורך הפרק - כחצי עמוד.

פרק ב' - ניתוח פסק הדין

בפרק זה הנכם נדרשים לנתח את פסק הדין שאושר לכם לפי הכללים שנלמדו. שימו לב: כל תלמיד יקבל פסק דין מסוים. ניתן להחליף פסקי דין בין התלמידים בהודעה מראש למורה, או להציע פסק דין אחר באישור מראש של המורה, ובלבד שאישור פסק דין יעשה אך ורק עד ליום ____.

עליכם להימנע מהעתקת קטעים מפסק הדין ולכתוב במילים שלכם כל רעיון שאתם מבקשים להציג. אורך הפרק - כ-2 עמודים.

שלבי הניתוח :

- א. סוג ההליך, בית המשפט והמועד
- ב. סיכום קצר ותמציתי של עובדות המקרה - היו תכליתיים בשלב זה וותרו על עובדות שאינן מטריאליות.
- ג. תיאור השאלה המשפטית שבה בית המשפט מתמקד. אם יש כמה שאלות, יש להתמקד בחשובות ביותר.
- ד. מהי החלטת בית המשפט.
- ה. מהם נימוקי בית המשפט להחלטתו.
- ו. אם יש דעת מיעוט - מהי ומה הנימוקים לה.

פרק ג' - החקיקה השיפוטית

בפרק זה עליכם להסביר מהי חקיקה השיפוטית ואת המחלוקת העיקרית בעניין החקיקה השיפוטית. יש לפרט את השיקולים בעד ונגד חקיקה שיפוטית וזאת תוך שימוש במה שנלמד בכיתה, במאמרים שיועברו אליכם ובמקורות נוספים שתמצאו (יש להוסיף לפחות מקור אחד אמין ואיכותי משלכם - ניתן לאשרו מראש ע"י המורה).

שימו לב: הסתמכות על מקור כלשהו מחייבת הפנייה מפורשת אליו, גם אם לא מצטטים ממנו (מספיקה פעם אחת בכל פסקה). הפנייה זו תיעשה באמצעות הערות שוליים. שימו לב: גם כאן עליכם להימנע מהעתקת קטעים מפסק הדין ולכתוב במילים שלכם. אורך הפרק - כעמוד וחצי.

פרק ד' - סיכום ומסקנות

בפרק זה עליכם להציג טיעון לגבי עמדתכם בשאלת החקיקה השיפוטית באופן כללי וכן באופן ספציפי לגבי פסק הדין בו עסקתם. כלומר, עליכם לכתוב במילים שלכם את הטענה שלכם (בעד או נגד) ואת הנימוקים לה - הנימוקים יתבססו הן על פסק הדין שנתח בפרק ב' והן על השיקולים בעד/נגד חקיקה שיפוטית שפורטו בפרק ג'. שימו לב: אין לחזור כאן על הדברים שנכתבו בחלקים הקודמים של העבודה, אלא רק להזכירם לצורך הנמקות המסקנות שלכם. אורך הפרק - כחצי עמוד.

פרק ה' - ביבליוגרפיה

כאן עליכם לרשום את כל המקורות בהם עשיתם שימוש בעבודה זו לפי סדר א-ב של שם המשפחה של המחבר וזאת לפי כללי הציטוט האחד (מצ"ב כללים של מספר מסמכים שכיחים).

פרק ו' - נספח

עליכם למלא רפלקציה עצמית לגבי עבודתם לפי המחווה המצורף. כלומר, עליכם לתת לעצמכם ציון בכל אחד ממרכיבי המחווה. בנוסף, כתבו מה למדתם מעבודה זו על הנושא (פסק הדין ונושא המשפט החוקתי/ חקיקה שיפוטית) ועל עצמכם, במה התקשיתם ואיך התמודדתם עם המשימה.

הוראות טכניות

יש להקפיד על כתיבה לפי כללי התחביר והפיסוק - כתיבה בפסקאות, במשפטים קצרים וברורים. שימו לב: אין להכניס רווח לפני פסיק, נקודה או נקודותיים. יש לבצע הגהה לפני ההגשה על מנת להימנע משגיאות כתיב, שינויי פונט לא רצויים וכדומה.

יש להימנע מהעתקה ממקורות אחרים, כולל פסק הדין, ולהקפיד על כתיבה במילים שלכם. כל שימוש במקור כלשהו מחייב הפנייה לאותו מקור.

אורך העבודה כ-5 עמודים מודפסים. פונט 12 David או 11 Arial עם רווח של 1.5 שורות ויישור לשני הצדדים. שוליים של 2-2.5 ס"מ. העבודה תוגש כקובץ וורד או דוקס באמצעות המייל/ הדרייב (אין צורך להדפיס את העבודה).

מועד הגשה סופי: _____ .

ציונים

הציון למטלה זו ינתן בהתאם למחווה הבא (יש לבנות את נספח הרלפקציה לפי טבלה זו):

קריטריון להערכה	יבוא לידי ביטוי ב:	הערכה
מבנה העבודה	כתיבה לפי השלבים שנדרשו תוך התייחסות לכל השלבים במלואם, העבודה באורך הנדרש ולפי כל ההוראות הטכניות הנדרשות. המראה הכללי של העבודה אחיד ומסודר, ללא רווחים מיותרים וללא משפטים שאינם מצורפים לפסקה.	10%
רמת הכתיבה ואיכותה	כתיבה שוטפת ובהירה, בשפה עשירה, כוללת פסקאות אחידות ומהלך ברור של התפתחות הטיעונים. השימוש במקורות נעשה לפי הכללים, לרבות הערות שוליים לפי כללי הציטוט האחד ורישום בביבליוגרפיה. יש להשתמש במקור עצמי איכותי ואמין אחד לפחות (שלא ניתן ע"י המורה). יינתן בonus על שימוש במקורות עצמיים נוספים מעבר לכך. בפרק הסיכום נכתב טיעון משכנע והוא נומק היטב, בהסתמכות על פרק ב' ו- ג'.	25%
ניתוח פסק הדין	הפרטים והנימוקים החשובים הובאו במלואם, וניכרת הבנה ויכולת ניתוח גבוהה, תוך הבחנה בין עיקר לטפל, ציון השאלה/ שאלות משפטיות המרכזיות, השמטת פרטים לא חיוניים והסבר מיטבי על נימוקי פסק הדין, תוך התייחסות לדעת הרוב ודעת המיעוט - והכל במילים של כותב העבודה.	30%
נימוקים בקשר למהפכה החוקתית	פורטו כל הנימוקים המרכזיים בעד ונגד המהפכה החוקתית, תוך שימוש במקורות איכותיים, ללא העתקה מהמקורות.	25%
רפלקציה	התלמידים יעריכו את עבודתם לפי מחוון זה באופן רציני ותוך התייחסות לדרישות הספציפיות של העבודה ולפער (ככל שקיים) בין לבין התוצר המוגמר. יש התייחסות מלאה ורצינית לשאלה מה נלמד בנושא ועל עצמכם וכיצד התמודדתם עם המטלה.	10%

מטלה במשפטים - דו"ח סיור בבית המשפט השלום בהרצליה או המחוזי מרכז בלוד

המטלה אישית, בת 3 שלבים - טרום הסיור, תוך כדי הסיור ולאחר הסיור.

לפני הסיור

העזר בחוק בתי המשפט (נוסח משולב), תשמ"ד - 1984 ("החוק") והשב על השאלות הבאות:

- מהן שלוש ערכאות המשפט בישראל ומה סמכויותיה של כל ערכאה לפי החוק.
- מי רשאי להתמנות כשופט בבית המשפט העליון, המחוזי והשלום לפי החוק.
- מתי ניתן לפי החוק לערער על פסק דין ומתי יש צורך בקבלת רשות על מנת לערער?
- מתי לפי החוק הדיון בבית המשפט יהיה פומבי ומתי הדיון יהיה בדלתיים סגורות?

תוך כדי הסיור

- ציין מאפיינים מבניים של בית המשפט, לרבות מיקומו, צבעים בהם נעשה שימוש ואלמנטים עיצוביים אחרים במבנה ובסביבה החיצונית של בית המשפט.
- ציין כיצד פרוס אולם בית המשפט, מהם האלמנטים העיצוביים בו, היכן יושבים הגורמים השונים.

רשום כמה מילים על הדיונים בהם אתה צופה כדי לא לשכוח את הפרטים.

רשום שאלות שעלו אצלך בעת הביקור.

לאחר הסיור והדיון בכיתה

- ציין מה המשמעות של האלמנטים המבניים והעיצוביים בהם הבחנת במבנה בית המשפט ובמבנה אולמות בית המשפט.
- ציין מה למדת מהדיונים בהם צפית בבית המשפט, בהתחשב גם בדיון שנערך בכיתה לאחר מכן.
- רשום 3 שאלות שאתה מבקש לשאול שופט בבית המשפט.
- ספר בקצרה איזה רושם הותיר בך הביקור בבית המשפט או רשום כתבה עיתונאית לגבי ביקורך.

מחוון למטלה:

- שלוש הערכאות: ציין שלוש ופרט היטב את הסמכויות לפי החוק - 10, ציין שלוש ופרט חלקית את הסמכויות - 7 לא ציין 3 רשויות אך פרט היטב את הסמכויות - 5 לא ציין 3 רשויות ולא פרט את הסמכויות - 1

2. תנאים למינוי שופטים : פרט היטב את כל התנאים - 10, פרט חלקית את התנאים - 5
פרט באופן דל את התנאים - 1
3. ערעור בזכות וברשות : פרט היטב את כל התנאים - 10, פרט חלקית את התנאים - 5
פרט באופן דל את התנאים - 1
4. פומביות המשפט : ציין שברירת המחדל היא משפט פומבי ופרט את כל התנאים
למשפט בדלתיים סגורות - 10, פרט חלקית את התנאים - 5 פרט באופן דל את
התנאים - 1
5. מאפיינים מבניים של בית המשפט : פרט לפחות 3 מאפיינים - 10, פרט 1-2 מאפיינים
- 5 לא פרט מאפיינים - 0
6. מאפיינים מבניים של אולמות בית המשפט : פרט לפחות 5 מאפיינים - 10, פרט 2-4
מאפיינים - 5 פרט מאפיין אחד או לא פרט - 0
7. משמעות המאפיינים המבניים : הסביר היטב את המשמעות של לפחות 3 אלמנטים
מבניים בבית המשפט ובאולמות - 10 הסביר חלקית 3 אלמנטים או הסביר רק 1-2
מאפיינים מבניים - 5 לא הסביר - 0
8. לימוד מהדיונים : פרט היטב מה נלמד וציין לפחות שתי תובנות - 10 פרט חלקית
וציין רק תובנה אחת - 5 לא פרט או לא ציין תובנה כלל - 0
9. שאלות תיאורטיות לשופט : רשם 3 שאלות שונות ומעוררות מחשבה - 10, חלקית -
5, התייחסות שטחית יוצאת לידי חובה - 1
10. רושם/ כתבה עיתונאית : תיאר באופן מפורט את מה שנצפה בביקור, כולל התחושות
האישיות והערך באופן מנומק את איכות הביקור - 10 חלקית, ללא הערכה או ללא
נימוק - 5, התייחסות שטחית יוצאת לידי חובה - 1

משפט מבויים

התרחיש

בימים האחרונים מופץ ברשת סרטון המתעד, כביכול, קטטה המונית במסעדת "אבו-עגילה"; בבאר שבע. בסרטון רואים אורחים במסעדה, ונשמעים קולות בערבית. לאחר כמה שניות, מתחילה במסעדה קטטה המונית קשה, כאשר כמה גברים שסעדו במקום מתחילים לזרוק כיסאות ושולחנות ולהכות זה את זה ויתר הסועדים בורחים מהמקום.

הסרטון פורסם באתר אינטרנט ישראלי בשם "מסעדות רעות". לסרטון מצורף כיתוב לפיו "תראי מה קרה באבו-עגילה אחרי שהלכנו. אמרתי לך להשאיר טיפ. פיצוצים, לא נשאר כיסא אחד לשבת עליו...". הסרטון הופץ ברשת החברתית ובוואטסאפ וצורפה לו קריאה להחרים את המסעדה. מאות גולשים קראו לחבריהם להדיר רגליהם מעסקי המשפחה הערבית בעלת המסעדה - משפחת אבו - ולגרום לה נזק כלכלי. עורכי הדין של משפחת אבו פנו לאתר שהעלה את הסרטון לראשונה ודרשו ממנו להסירו לאתר. "הפרסום הינו שקר וכוב אשר בינו לבין המציאות אין כל קשר...", כתבו עורכי הדין של המשפחה לבעל האתר. "הסרטון כלל לא צולם במסעדת אבו-עגילה.. פרסומו והפצתו מסבים לمرשנו נזקים עצומים.. פרסום זה מקבל משנה תוקף עקב הפיגועים האחרונים הפוקדים את מדינת ישראל ומעלה חשש כבד למעשי גזענות והסתה אשר מטרתם להסית נגד מרשנו, לפגוע בשמם הטוב ולהסב להם נזקים כבדים". האתר נענה לדרישה והתנצל, אולם מאז הסרטון זכה לאלפי שיתופים נוספים, שגרמו התלהמות ודברי נאצה כנגד משפחת אבו ועסקיה. המשפחה הגישה תלונה במשטרה ולאחר חקירה נמצא כי מי שהעלה את הסרטון לאתר היה אדם בשם יגאל ישראלי.

משפחת אבו הגישה תביעה כנגד יגאל ישראלי ובעלי האתר "מסעדות רעות".

התביעה (מייצגת את משפחת אבו)

ההגנה (מייצגת את יגאל ישראלי ואת בעלי אתר "מסעדות רעות"):

עליכם לכתוב טיעוני תביעה/ הגנה בגין לשון הרע שהופץ נגד מסעדת אבו-עגילה וזאת במסגרת נאום פתיחה ונאום סיכום. עליכם להתייחס למקורות משפטיים וכן לאלמנטים עובדתיים.

עליכם להציג 1-3 עדים שתמצו לצורך חיזוק הטענות, לכתוב את עדותם ולתת לחברי הקבוצה את תפקידי העדים. עדים אלה יכולים להיות בעלי הדין (התובעים או הנתבעים) עדי ראיה או מומחים מכל סוג. עליכם לקבל אישור מראש על בחירת העד ועל העדות שלו/ שלה.

עליכם להכין שאלות לעדי ההגנה ולעדי התביעה (חקירה נגדית היא בגדר רשות, אך כמובן שעלולה להיות

משמעות לויתור עליה). תינתן לכם הזדמנות לעדכן את נאום הסיכום לאחר שמיעת העדים. אתם יכולים לחלק תפקידים בין חברי הקבוצה, אך הנכם מוערכים גם על פי תפקודה של הקבוצה כקבוצה.

המשפט המבויס, כולל את החלקים הבאים אותם עליכם להציג היטב, בשלב ראשון בכתב ואח"כ בעל פה:

הקבוצה	השלב
תביעה	נאום פתיחה של התביעה
הגנה	נאום פתיחה של ההגנה
תביעה	חקירת עדי התביעה על ידי התביעה (חקירה ראשית)
הגנה	חקירת עדי התביעה על ידי ההגנה (חקירה נגדית – רשות)
תביעה	חקירת עדי ההגנה על ידי ההגנה (חקירה ראשית)
הגנה	חקירת עדי ההגנה על ידי התביעה (חקירה נגדית – רשות)
תביעה	נאום סיכום של התביעה
הגנה	נאום סיכום של ההגנה

מחווון למשפט מבויס

רמה מתקדמת – מצוינת	רמה טובה – עומד בדרישות	רמה בסיסית – לא עומד בדרישות / עומד בדרישות ברמה בינונית	ימ"ה – מימדים להערכה	
הבנה מעמיקה של הנושא: מצליחים לענות על השאלות מבנינים את ההקשרים שבין המידע שמציגים לבין נושאים אחרים. חשיבה ביקורתית: מגיבים להתפתחויות שהתרחשו תוך כדי האירוע (תשובות של עדים, טיעוני הצד השני) 31-40	מפגינים בקיאות בנושא: מזכירים את המושגים ואת הרעיונות המרכזיים ועושים בהם שימוש מדויק; מציגים את הדברים באופן לוגי. 16-30	לא מפגינים בקיאות בנושא: כתיבת טיעונים ללא קישור למושגים הרלוונטיים מהחוק 0-15	ידע ביטוי ידע – הצגת המושגים הרלוונטיים בחוק והתייחסות לטיעונים/הגנות אפשריות	ידע תוכן – כתיבת טיעונים רלוונטיים וקישור לחוק איסור לשון הרע 40%
שפה עשירה 5	שפה תקינה 3-4	שפה אינה תקינה 0-2	שפה תקינה 5	מיומנויות

דיבור ברור, בטוח ומכוון מטרה, כולל אמירות מעולם בתי המשפט 8-10	דיבור ברור, בטוח 5-7	דיבור לא מספיק ברור 0-4	העברת המסר 10	ת- העברת המסר 30%
רצינות רבה, כניסה מלאה לתפקיד 5	רצינות בתפקיד המשוחק, כניסה חלקית לתפקיד 3-4	חסרה רצינות בתפקיד המשוחק 0-2	"כניסה לתפקיד", השפה והתוכן מותאמים לנמענים 5	
הנמקה מעולה, קשר עין עם הצדדים, טיעון שוטף ומשכנע 8-10	הנמקה טובה, קשר עין עם הצדדים, טיעון שוטף 5-7	הנמקה רפה, חסר קשר עין עם הצדדים, הפסקות רבות 0-4	מיומנויות ייחודיות לפרויקט: שכנוע 10	
כל חברי הקבוצה השתתפו בהכנת החומרים והטיעונים, תלמידים רבים הציגו, אחרים סייעו להם לפני ותוך כדי המשפט 21-30	רוב חברי הקבוצה השתתפו בהכנת החומרים והטיעונים, תלמידים רבים הציגו 11-20	לא כל חברי הקבוצה השתתפו, תלמידים בודדים הציגו 0-10		הרגלים – עבודת צוות 30%

הוראה ישירה של מושגי היסוד של הטיעון: זיהוי טיעונים בניית טיעונים

שלב א'

מודלינג של המורה במליאה:

1. כתיבה על הלוח: "צלסי היא קבוצת כדורגל יותר טובה מארסנל. היא נצחה ביותר משחקי כדורגל בבית ובחוץ בגלל שלשחקניה יש יכולות מצוינות".
2. סימון המשפט הראשון: צלסי היא קבוצת כדורגל יותר טובה מארסנל ואמירה: "המשפט הזה נקרא טענה, טענה זו אמירה שאפשר להתנגד לה או להסכים אתה". על מנת לשכנע אתכם שהטענה שלי נכונה אני זקוקה למשפט השני. המשפט השני הוא הנימוק מדוע אני חושבת שזה נכון: בגלל שהיא ניצחה ביותר משחקים. ההסבר עליו אני מבססת את הטענה שלי: הוא שלשחקנים שלה יש יכולות מצוינות.
3. כתיבת המילים טענה ונימוק תחת חלקי המשפט ומתן הדגמה נוספת.
4. כתיבה על הלוח: "הארי פוטר הוא ספר הילדים הפופולארי ביותר שנכתב בשנים האחרונות. הוא תורגם להרבה שפות ונמכר במיליוני עותקים".

שלב ב'

אימון במליאה:

5. פנייה אל התלמידים בשאלה: מה כאן הטענה? מהו הנימוק?

פִּיגוּמִים : במידה והתלמידים מתקשים ניתן להשתמש בשאלות הבאות :
למה אתה חושב ככה? מה הסיבה שלך לזה? איך אתה יודע? מה ההוכחה שלך? (הראיות?).

שלב ג'

אימון בזוגות :

6. לאחר שהתלמידים זיהו נכון את הטענה והנימוק ניתן לבקש מהתלמידים דוגמאות נוספות לטענה ולנימוק. התלמידים יכולים לעשות את זה בזוגות.

שלב ד'

הצגה במליאה :

7. התלמידים מקריאים את הטיעונים שבחרו והמורה כותבת על הלוח. אם הטיעון לא ברור המורה נעזרת בתלמידים לנסח את הטיעון : טענה + נימוק, מחדש.

8. בשלב הזה ייתכן שיהיו מספר נימוקים לא טובים ואז המורה עוסקת בשאלה מה הוא נימוק טוב? יתכן שיהיו דוגמאות מהנימוקים שהתלמידים נתנו. הדוגמא הבאה מטרתה לשמש כעזר :

ילד א' טוען : העוגות של אמא שלי טעימות כי בכל מסיבה הן נגמרות ראשונות.

ילד ב' טוען : העוגות של אמא שלי טעימות כי אני הכי אוהבת אותן.

מה ההבדל בין שני הנימוקים?

על מה מבוסס הטיעון הראשון? על מה מבוסס הטיעון השני? אחד מבוסס על רגש אישי בלבד (והוא עדיין נימוק פשוט פחות תקף) ואין לו ראיות תומכות, ואילו השני מבוסס על ראיות מצטברות מאירועים רבים. ככל שניתן לבסס יותר את הטיעון על ידי הנמקות שונות כך הוא יהיה נימוק טוב יותר.

(שלב זה מדגים בניית טיעון על ידי התלמידים ובחינתו. דרך נוספת יכולה להיות זיהוי טיעון בתוך הטקסט והערכתו. שימוש בטקסט ממקור של כותב מיומן מאפשר : זיהוי טיעון על מרכיביו השונים, פתח לדיון על איכויות הנימוקים כולל שימוש בדוגמאות ממחישות ובשפה בהירה ועשירה, והבחנה בין סוגים שונים של נימוקים (ערכיים, כמותיים וכו').

המשימה : ניסוח טענות בעל פה בנושא טרור (בזוגות)

התלמידים יקבלו דילמה בנושא טרור (פצצה מתקתקת, הקרבת חיים מעטים מול רבים וכדומה), יתחלקו לזוגות ויכינו טיעונים בעד / נגד להצגה בפני מליאת הכיתה.

כל 2 זוגות יקבלו דילמה זהה. ההכרעה איזו דילמה יקבלו והאם הזוג יטען בעד או נגד הפעולה שתוצג, תערך באמצעות הגרלה.

הזוגות יכינו את הטיעונים שלהם ויגישו את הנקודות שרשמו - 20 דק'

הזוגות יציגו את טיעוניהם בפני המליאה בעל פה - 5 דק' לכל זוג

תלמיד 1 מציג : פתיחה + טיעון אחד

תלמיד 2 מציג : טיעון שני + סיכום

שיעורי בית : התלמידים יכתבו רפלקציה על התרגיל (להגשה)

הציון

שלב	קריטריונים	שיעור מהציון
הכנת הטיעונים	שיתוף פעולה בין בני הזוג כתיבת הטענה באופן ברור לאחר דיון בין בני הזוג הכנת 2 נימוקים בעד/ נגד משכנעים (רישום בנקודות)	10% 5% 20%
הצגת הטיעונים	דיבור רהוט הפרדה ברורה בין הטענה לנימוקים הפרדה ברורה בין שני הנימוקים הנימוק נמסר באופן משכנע הוצגה פתיחה הוצג סיכום	10% 5% 5% 25% 2% 3%
רפלקציה (אישית) בכתב	ממה חששתי? במה התקשיתי? מה הצליח? מה אני צריך לשפר? האם הרגשתי ששכנעתי? האם שיניתי את דעתי בין פתיחת המשימה לסופה לאחר שמיעת כל הטיעונים?	15%

ביבליוגרפיה

- אנקר א' וקנאי ר'. "הגנה עצמית וצורך לאחר תיקון מספר 37 לחוק העונשין". פלילים ג (תשנ"ג-1992), 5.
- בן ישראל ר' וצורף ט'. (2002). דיני עבודה. האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב. [משאב אלקטרוני]
- בנבנישתי, איל (2010). ביקורת שיפוטית וכשלי הדמוקרטיה. עיוני משפט, לב (2), עמ' 277-303.
- ברק, אהרון (1996). ביקורת שיפוטית על חוקתיות חוק. משפט וממשל, ג, 403-415.
- ברק אהרן (תשנ"א-תשנ"ג). שיטת המשפט בישראל - מסורתה ותרבותה. הפרקליט מ', 197.
- בנדור אריאל. (1999). "משפט מינהלי מול המציאות". מחקרי משפט טו, 365.
- גנז ח', (1996). ציות וסירוב, אנרכיזם פילוסופי וסרבנות פוליטית (הקיבוץ המאוחד).
- גרוס, אייל (2007). הפרדוקס של חוקה בהסכמה : בחינה דרך סוגיות השוויון, הנטיה המינית והזכויות החברתיות. הפרקליט. 333-343, (2) 49 ,
- דינשטיין יורם. (1986). יסודות המשפט. משרד הביטחון, תל אביב.
- כהן, חיים (1991). המשפט. מוסד ביאליק, ירושלים. [פתוח בכותר]

מגן איתן, "זוטאי-דברים" – אך לאו מילתא זוטרא". הפרקליט מג 38
נתניהו ד'. "כניסה למצב בהתנהגות פסולה". פלילים ג, (תשנ"ג-1992), 233.
סולברג נ' (2014). לשון הרע ולשון טובה - מבחר פסקי דין. ידיעות אחרונות- ספרי חמד, תל אביב.
פלר ש"ז, יסודות בדיני עונשין כרך ב (ירושלים, תשמ"ז)
פרוש עדי, "אי-שפיות, היעדר שליטה וסעיף 34ח של חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי),
תשנ"ד-1994" עיוני משפט כא (1) 139.
קרמניצר, מ'. "כניסה מרצון למצב של התגוננות". משפטים כט (2) (תשנ"ח-1998) 445
רבין, י' וואקי, י'. (מהדורה שלישית, 2014). דיני עונשין.
שלו ג' ופרידגוט-נצר ל'. (1999). דיני חוזים. האוניברסיטה הפתוחה, תל אביב.
שנור, ב'. אמת, שקר ומה שביניהם - התפתחויות בדיני לשון הרע. דין ודברים ח'1, 197.
בנוסף: פסקי הדין שצויינו בביבליוגרפיה לתלמיד.